

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська організація
«Християнська академія педагогічних наук України»**

«Вісник науки та освіти»

***(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)***

Випуск № 2(2) 2022

Київ – 2022

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Public organization

"Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

"Bulletin of Science and Education"

*(Series" Philology ", Series" Pedagogy ", Series" Sociology ",
Series" Culture and Art ", Series" History and Archeology")*

Issue № 2(2) 2022

Kiev – 2022

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2022. № 2(2) 2022. С. 391

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 02.08.2022, № 1/8-22)

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, громадської наукової організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання» та громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходить застосування тематика наукового журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна).

Редакційна колегія:

- ✚ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✚ Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- ✚ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✚ Волошенко Марина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Державного університету "Одеська Політехніка" (Одеса, Україна)
- ✚ Головна Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спільноти краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✚ Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- ✚ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✚ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- ✚ Кошетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✚ Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Литвинська Світлана Віталіївна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)
- ✚ Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- ✚ Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✚ Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- ✚ Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✚ Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри весвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)

- ✚ Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- ✚ Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завдувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- ✚ Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✚ Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методикі її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- ✚ Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- ✚ Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✚ Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- ✚ Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- ✚ Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завдувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- ✚ Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методикі дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (Одеса, Україна)
- ✚ Сапожников Станіслав Володимирович - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології Університету імені Альфреда Нобеля (Дніпро, Україна)
- ✚ Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завдувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- ✚ Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант (м. Дніпро, Україна)
- ✚ Степанова Наталія Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)
- ✚ Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- ✚ Тележкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- ✚ Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- ✚ Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✚ Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- ✚ Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- ✚ Чікарькова Марія Юріївна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- ✚ Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- ✚ Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✚ Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- ✚ Щербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- ✚ Якович Олександра Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завдувач кафедри педагогіки і методикі початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Тернопіль, Україна)
- ✚ Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

ЗМІСТ

СЕРІЯ «ФІЛОЛОГІЯ»

- Ladyka O.V., Bohachuk N.A., Stulkivska S.V.** 10
THE CONCEPT OF FRIENDSHIP: COMPARATIVE ANALYSIS
- Гайдаш А.В.** 23
*ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ МІГРАНТІВ І БІЖЕНЦІВ В
УКРАЇНСЬКИХ ЗВО*
- Глумакова О.І.** 35
*ТРУДНОЩІ ФОРМУВАННЯ АУДИТИВНОГО ВМІННЯ У
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ*
- Драпак Г.Б., Марєєва Т.В., Одінцова О.О.** 46
*СПЕЦИФІКА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
СТУДЕНТІВ НЕЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ*
- Колмикова О.О.** 59
*РОЗВИТОК НАВИЧОК МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ НА
ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ
СПРЯМУВАННЯМ У КУРСАНТІВ-МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ
ТОРГІВЕЛЬНОГО ФЛОТУ*
- Мікава Н.М., Набока О.М.** 69
*РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ДО ВИВЧЕННЯ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ*
- Степаненко О.К., Іванишин М.В.** 84
*ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ
МЕТОДІВ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В
ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ*
- Шарагіна О.В.** 96
АНТОНІМІЯ У ВІРШАХ ВОЛОДИМИРА ПІДПАЛОГО

СЕРІЯ «ПЕДАГОГІКА»

- Ахновська І.О.** 113
ОСВІТА ДІТЕЙ-ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ВНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ
- Гудзенко О.Г.** 128
СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ЛОГІКИ ТА КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ
- Кійко С.В., Смаглій В.І.** 140
ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ
- Курок Р.О.** 157
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ СИСТЕМИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЕКОНОМІЧНИХ КОЛЕДЖІВ
- Макєєва Л.М., Степаненко Т.О., Винограденко С.О., Мокєрова Н.В.** 171
ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗНАЧЕННЯ ЗЕМЛЕВПОРЯДНОЇ ОСВІТИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ
- Рождественська А.О., Железнякова Н.М.** 184
НЕТИКЕТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ МІЖ УЧАСНИКАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
- Рібцун Ю.В.** 201
ЗАПОБІГТИ, ЗАХИСТИТИ, ДОПОМОГТИ. ДІТИ З ОСОБЛИВИМИ МОВЛЕННЄВИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Сисоліна Н.П., Кононенко Л.В., Сисоліна І.П., Кононенко С.О., Чумаченко О.С.** 213
ПІДХОДИ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сова М.О., Деніжна С.О. 226
*ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ МЕДІАТЕХНОЛОГІЙ В
ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ*

Ступак О.Т. 239
*ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ: ДОСВІД І ПРОБЛЕМИ*

Таблер Т.І. 247
*МОТИВАЦІЯ ДО ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ І
МАТЕМАТИЧНА ТРИВОЖНІСТЬ УЧНІВ*

Шумський О.Л., Шумська О.О. 258
*ДО ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З
ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ДО УМОВ
НАВЧАННЯ У ЗВО*

СЕРІЯ «ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»

Гетьманчук М.П. 269
*УЧАСТЬ РОСІЙСЬКИХ ЕСЕСІВЦІВ 29-Ї ГРЕНАДЕРСЬКОЇ
ДИВІЗІЇ СС (РОСІЙСЬКОЇ № 1) У ПРИДУШЕННІ
ВАРШАВСЬКОГО ПОВСТАННЯ 1944 Р.*

Золотарьов В.С. 283
*СТАВЛЕННЯ ДУМСЬКОЇ ФРАКЦІЇ ПАРТІЇ КАДЕТІВ ДО
АГРАРНОГО ПИТАННЯ (1906-1907 рр.)*

Зубко А.М. 293
*МІРИ ВАГИ ФРАНЦІЇ ВІД ДАВНІХ ЧАСІВ ДО ВВЕДЕННЯ
МЕТРИЧНОЇ СИСТЕМИ*

Котельницький Н.А. 313
*СПОГАДИ ТА ПУБЛІЧНИЙ ЕПІСТОЛЯРІЙ
Н.Н. ВОЛК-КАРАЧЕВСЬКОГО ЯК ДЖЕРЕЛО З ІСТОРІЇ
ЗЕМСЬКОГО ЛІБЕРАЛІЗМУ ПІВНІЧНОГО ЛІВОБЕРЕЖЖЯ
(60-80РР. ХІХСТ.)*

Левицький В.О. 320
*КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ
НАДДНІПРЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ –
НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ*

- Личук С.В.** 335
*ТРАГІЧНІ ПОДІЇ В КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ – РЕЗУЛЬТАТ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 2022 РОКУ*
- Малахиті Г.А., Сніговська О.В.** 345
*ЗАЛІЗНИЧНИЙ ВОКЗАЛ – ГОЛОВНА СУХОПУТНА БРАМА
ОДЕСИ: ІСТОРІЯ ЗАРОДЖЕННЯ ПАСАЖИРСЬКИХ
ПЕРЕВЕЗЕНЬ*
- Свинаренко Н.О.** 368
*ЗАХІДНОНІМЕЦЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ДОСВІД
ВІДНОВЛЕННЯ ГОСПОДАРСТВА: ІСТОРИЧНІ УРОКИ*
- Стефанів В.В.** 378
*УКРАЇНСЬКІ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ ХХ СТ.: СТУПІНЬ ІСТОРИЧНОЇ
ІНФОРМАТИВНОСТІ Й ПРОПАГАНДИВНОСТІ*

УДК 378:004

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2022-2\(2\)-213-225](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2022-2(2)-213-225)

Сисоліна Наталія Петрівна кандидат економічних наук, доцент, національний технічний університет, просп. Університетський, 8, м. Кропивницький, 25006, тел.: (066) 178-29-43, <https://orcid.org/0000-0003-0101-8854>

Кононенко Леся Віталіївна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри «Аудит, облік та оподаткування», Центральноукраїнський національний технічний університет, просп. Університетський, 8, м. Кропивницький, 25006, тел.: (050) 282-82-88, <https://orcid.org/0000-0001-5698-5003>

Сисоліна Ірина Петрівна кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри «Сільськогосподарського машинобудування», Центральноукраїнський національний технічний університет, просп. Університетський, 8, м. Кропивницький, 25006, тел.: (066) 394-04-94, <https://orcid.org/0000-0002-2168-6553>

Кононенко Сергій Олексійович кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри «Теорії та методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності», Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка вул. Шевченко, 1, м. Кропивницький, 25006, тел.: (0660) 196-72-62, <https://orcid.org/0000-0001-6637-4994>

Чумаченко Ольга Сергіївна кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри «Економіки та підприємництва», Центральноукраїнський національний технічний університет, просп. Університетський, 8, м. Кропивницький, 25006, тел.: (066) 703-88-42, <https://orcid.org/0000-0002-1097-5827>

ПІДХОДИ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Анотація. Сьогодні постає проблема оптимізації форм навчання у вищій школі. Одним з кардинальних завдань сьогодення є формування

такого комплексу знань, який стане підґрунтям розвитку особистості як суб'єкта прогресивних перетворень. Для досягнення цієї мети є необхідним постійна оптимізація методики викладання. Особливо це стосується підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем.

Останнім часом набуває все більшого розповсюдження така форма донесення лекційного як дистанційне навчання. При дистанційній формі навчання є можливим застосування сучасних інформаційних технологій, що значно оптимізують подання лекційного матеріалу. Дистанційна форма навчання поряд із суттєвими перевагами невільна від недоліків.

Включення цифрових технологій у навчальний процес дає можливість значно його оптимізувати. Використання сучасних програмних продуктів відіграє важливу роль у фундаментальному переході від традиційної аудиторії до віртуального класу та системи дистанційного навчання.

Переваги технології дистанційного навчання у тому, що вона дає можливість враховувати індивідуальні здібності, потреби, темперамент і зайнятість людини, що навчається, яка може проходити учбові курси в будь-якій послідовності, швидше або повільніше. Проте, дистанційні лекції виключають живе спілкування з викладачем.

У статті розглянуті позитивні і негативні сторони дистанційного навчання, проведення бінарних лекцій, умови і можливості їх застосування в практиці учбового процесу. Розглянуто можливість застосування таких форм навчання як тьюторство і менторство. Приведено математичну модель чинників впливу на розвиток потенціалу особистості здобувача вищої освіти. Визначено, що для покращення якості майбутніх фахівців необхідно, крім комплексного, застосовувати й індивідуальний підхід.

Ключові слова: методика викладання, потенціал особистості, знання, інформація, здобувачі вищої освіти

Sysolina Natalia Petrivna Candidate of Economic Sciences (Ph.D.), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics and Entrepreneurship, Central Ukrainian National Technical University, University Ave., 8, Kropyvnytskyi, 25006, tel.: (066) 178-29-43, <https://orcid.org/0000-0003-0101-8854>

Kononenko Lesia Vitaliivna Candidate of Economic Sciences (Ph.D.), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Audit, Account and Taxation, Central Ukrainian National Technical University, University Ave., 8, Kropyvnytskyi, 25006, tel.: (050) 282-82-88, <https://orcid.org/0000-0001-5698-5003>

Sysolina Iryna Petrivna Candidate of Technical Sciences (Ph.D.), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Agricultural Machine-Building, Central Ukrainian National Technical University, University Ave., 8, Kropyvnytskiy, 25006, tel.: (066) 394-04-94, <https://orcid.org/0000-0002-2168-6553>

Kononenko Serhii Oleksiiovych Candidate of Pedagogical Sciences (Ph.D.), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Technological Training, Health and Safety Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University, Shevchenko street, 1, Kropyvnytskiy, 25006, tel.: (066) 196-72-62, <https://orcid.org/0000-0001-6637-4994>

Chumachenko Olha Serhiivna Candidate of Technical Sciences (Ph.D.), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics and Entrepreneurship, Central Ukrainian National Technical University, University Ave., 8, Kropyvnytskiy, 25006, tel.: (066) 703-88-42, <https://orcid.org/0000-0002-1097-5827>

APPROACHES TO OPTIMIZATION OF METHODS OF TEACHING HIGHER EDUCATION IN HIGHER EDUCATION IN THE SECOND (MAGISTER) LEVEL IN MODERN CONDITIONS

Abstract. Today there is a problem of optimization of forms of education in higher school. One of the cardinal tasks of the present is formation of such a complex of knowledge which will become the basis of development of personality as a subject of progressive transformations. To achieve this goal, constant optimization of teaching methods is necessary. This is especially true for the training of specialists at the second (magister) level.

Recently, such a form of presentation of the lecture as distance learning has become more and more widespread. At the distance form of training it is possible to use modern information technologies, which considerably optimize the presentation of lecture material. The distance form of training along with the essential advantages is not free from shortcomings.

The inclusion of digital technologies in the educational process makes it possible to significantly optimize it. The use of modern software products plays an important role in the fundamental transition from a traditional audience to a virtual class and distance learning system.

The advantages of distance learning technology are that it allows to take into account individual abilities, needs, temperament and employment of a person who studies, which can pass training courses in any sequence, faster or slower. However, remote lectures exclude live communication with the teacher.

Positive and negative aspects of distance learning, conducting of binary lectures, conditions and possibilities of their application in practice of educational process are considered in the article. The possibility of applying such forms of study as tutoring and mentmaking is considered. The mathematical model of factors influencing the development of the potential of the individual candidate of higher education is given. It is determined that in order to improve the quality of future specialists it is necessary, besides complex, to apply individual approach.

Keywords: Methods of teaching, potential of personality, knowledge, information, students of higher education

Постановка проблеми. Сучасні виклики сьогодення обумовлюють нові завдання для організації навчального процесу з підготовки майбутніх фахівців у різних галузях. Враховуючи нагальні потреби які виникли в суспільстві при організації навчального процесу, а саме: (війна, карантинні заходи щодо пандемії COVID – 19 тощо) постає проблема подальшого використання та оптимізації дистанційних форм навчання у вищій освіті.

Рівень освіченості країни є передумовою її конкурентоспроможності на світовому ринку. Отже, розвиток вищої освіти, покращення її якості, знаходження напрямів забезпечення її ефективності є актуальним питанням. В інформаційну еру знання є найважливішим інструментом, знаряддям і предметом праці. Виходячи з цього одним з кардинальних завдань сьогодення є формування такого комплексу знань, засвоєних і закріплених у людському інтелекті, уміннях та навичках, який стане підґрунтям розвитку особистості як суб'єкта прогресивних перетворень [1].

На сучасному етапі необхідна не просто передача знань здобувачам вищої освіти за другим (магістерським) рівнем, а й отримання нового покоління фахівців, які б впливали на прискорення можливостей інноваційного розвитку країни, могли покращити її конкурентоспроможність на світовому ринку. Головне ж завдання сучасної освіти взагалі полягає в оволодінні фахівцями методології творчого перетворення світу. Оскільки Україна прагне мати конкурентні переваги, держава повинна приділити увагу тим галузям, в яких має

потенціал, а отже отримання перспективних молодих фахівців у цьому напрямі є актуальним питанням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оптимізації методики викладання при підготовці випускників вищих навчальних закладів із залученням сучасних форм і засобів є об'єктом дослідження багатьох вчених. Зокрема, у праці Бондаренко Т. досліджено вимоги до освітнього процесу у закладах вищої освіти в умовах діджиталізації сучасного суспільства [2]. Дослідження Ю. Бикова присвячені використанню цифрових технологій у навчальному середовищі [3]. В. Дем'яненко присвятив свої праці дослідженню механізмів використання освітніх платформ з елементами штучного інтелекту для формування інформаційно-дослідницької компетентності [4], а Sankar J. P., Kalaichelvi R., Elumalai K. V., та Alqahtani M. S. M. вивчали взаємозв'язок таких незалежних факторів як середовище дистанційного навчання, полегшення дистанційного навчання, цифрові навчальні матеріали, технічна підтримка дистанційного навчання, особисту роль викладача, взаємовідносини між здобувачами при застосуванні змішаного типу навчання у вищій освіті під час пандемії COVID-19 [5]. У праці Остапенко Т. М. узагальнено досвід викладачів щодо використання активних форм навчання за сучасними [6]. Віддаючи належне здобуткам цих авторів, слід зазначити, що питання оптимізації методики викладання потребують подальших досліджень.

Мета статті. Оптимізувати методику викладання здобувачам вищої освіти за другим (магістерським) рівнем із залученням сучасних форм і засобів.

Виклад основного матеріалу. Історичний огляд даного питання показує, що методику викладання зазнає еволюційного розвитку. Так, останнім часом набувають все більшого розповсюдження така форма донесення лекційного як дистанційне навчання. Застосування новітніх інформаційних технологій (гіпертексту, мультимедіа, віртуальної реальності та ін.) робить лекції більш виразними і наочними.

У візуалізованій лекції важливі: певна візуальна логіка і ритм подачі матеріалу, його дозування, майстерність і стиль спілкування викладача з аудиторією. Основні труднощі підготовки такої лекції – в розробці візуальних засобів і режисурі процесу читання лекції.

Необхідно враховувати психологічні особливості людини. Так, сконцентровано сприймати матеріал людина може не більше 20 хвилин. Крім того, при поданні лекційного матеріалу необхідно ще враховувати і рівень підготовленості та освіти аудиторії; її професійну спрямованість і особливості щодо викладання конкретної тематики.

Ще А. Сміт відзначав виключну роль знань. При цьому він підкреслював, що у деяких видах діяльності поділ праці сильніше, ніж в інших. А К. Маркс досліджував категорію «знання» у зв'язку з відтворенням основного капіталу і саме він зазначав, що розвиток основного капіталу є показником того, до якої міри суспільне знання перетворюється на безпосередню продуктивну силу [7].

Дистанційна форма навчання поряд із суттєвими перевагами невільна від недоліків. Більшість науковців технологію дистанційного навчання розглядають як отримання освітніх послуг без відвідування навчального закладу, шляхом використання сучасних систем телекомунікації (електронна пошта, Інтернет, тощо).

Цифровізація щодня проникає в усі сфери життя шляхом використання потужного програмного забезпечення, апаратних та цифрових інструментів. При цьому інновації у одній сфері обумовлюють виникнення інновацій у інших, тобто виникає цифровий вихор, який затягує у воронку галузь за галуззю.

Включення цифрових технологій у навчальний процес дає можливість значно його оптимізувати. Так до переваг цифровізації освіти відносять: інноваційність (нові можливості для всіх суб'єктів освітнього процесу), модернізація освіти (перехід на новий якісний рівень), доступність (онлайн- університети, доступні кожному, по всьому світу, у будь-який час, які забезпечать якісною освітою кожного), сприятливість інтеграційним процесам та світовому процесу глобалізації (у випадку України це сприяння європейській інтеграції).

Використання сучасних програмних продуктів (ZOOM, Google Meet, Cisco Webex Meetings, Schoology, BigBlueButton, Blackboard тощо) відіграє важливу роль у фундаментальному переході від традиційної аудиторії до віртуального класу та системи дистанційного навчання.

Переваги технології дистанційного навчання у тому, що вона дає можливість враховувати індивідуальні здібності, потреби, темперамент і зайнятість людини, що навчається, яка може проходити учбові курси в будь-якій послідовності, швидше або повільніше. При цьому, лекції виключають живе спілкування з викладачем. Дійсно для деяких осіб набуття знань, не виходячи із домівки, є доречним, проте необхідно враховувати, що такими рисами характеру як цілеспрямованість, наполегливість, посидючість тощо володіють далеко не всі. Ще Аристотель, перед тим як дати згоду вчити, в подальшому видатного Олександра Македонського, поставив умову про те, що задля результату буде вчити не одну особу, а групу молодих людей. Оскільки

людина при живому спілкуванні, взаємодії з іншими людьми (однолітками) швидше сприймає знання і закріплює їх, зокрема при проведенні спільної роботи над проблемою (завданням). Тим самим у процесі навчання стає задіяним і механізм суперництва. Відзначимо, що спілкування є однією з універсальних форм активності особи. Тобто, враховуючи психологію людини, неможна повністю відмовитися від традиційного підходу до навчання.

Вузівська підготовка повинна сформувати професійне мислення у здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем, тобто виробити у них здібності до творчого, проблемного підходу. У зв'язку з цим, має важливе значення такий напрям як проблемне навчання (або розвиваюче), яке як творчий процес представляється в якості вирішення нестандартних науково-навчальних завдань нестандартними ж методами. При цьому нові знання є цінною інформацією для вирішення проблеми або проблем. Крім того, якщо тренувальні завдання пропонуються здобувачам вищої освіти за другим (магістерським) рівнем для закріплення знань і відпрацювання навиків, то проблемні завдання – це завжди пошук нового способу рішення. При цьому основними мотивами є інтелектуальний пошук, знаходження рішення тієї або іншої задачі. За визначенням Р. Солсо, інтелект – це здатність осмислено здобувати, відтворювати і використовувати знання для розуміння конкретних і абстрактних ідей, понять і відносин між об'єктами й ідеями і використовувати знання осмисленим способом [8]. Так, навчальні заклади надають здобувачам освіти «інформацію», яка у процесі навчання повинна перетворюватися на «знання». Бусарева Т. Г. зазначає, що основна відмінність знання від інформації – це ступінь організованості й свідомості первинних даних [9]. Проте, необхідно враховувати те, що інформація є лише «сировиною» для формування знання, основним ресурсом, послугою, товаром. Тобто знання є систематизованою, структурованою інформацією, якою володіє індивідуум - якістю індивідуума. Інформація ж задовольняє потребу певного індивідуума у ній, є основою формування знань. Процес перетворення інформації на знання потребує від індивідуума певних якостей, навичок, здібностей [10]. Таким чином, викладач надає здобувачу освіти лише «інформацію», яка не може існувати без суб'єкта, який її сприймає та фіксує [11].

Крім того, необхідно враховувати, що людина може реагувати на те, що відбувається у певний проміжок часу по-різному, з точки зору математики, за відомим визначенням М. Ботвінніка: «людина – алогічна, тобто керується формально-логічними законами». Тому,

враховуючи зазначені процеси, саме викладачу необхідно направляти і зацікавлювати здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем до отримання знань. Цьому сприяють лекції, оскільки: по-перше, це творче спілкування лектора з аудиторією, співтворчість, емоційна взаємодія; по-друге, лекція є достатньо економним способом отримання в загальному вигляді основ знань; по-третє, лекція активізує уявну діяльність, якщо добре зрозуміла і уважно прослухана, тому завдання лектора – розвивати активну увагу здобувачів вищої освіти, викликати рух їх думки услід за думкою лектора.

З метою розвитку творчих здібностей у здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем, необхідно пам'ятати, що творчі здібності поділяються на такі групи: перша пов'язана з мотивацією (інтереси і схильності), друга – з темпераментом (емоційністю), третя – з розумовими здібностями («свіжість погляду», здібності до згортання розумових операцій, до перенесення досвіду, цілісність сприйняття, готовність пам'яті, здібності до оцінки, до доопрацювання, передбачення тощо) [12]. А для цього неможливо лише формальне доведення матеріалу до здобувачів вищої освіти. Враховуючи специфіку майбутньої спеціальності, матеріал необхідно підкріплювати практичними навичками.

Відзначимо також такі форми навчання як тьюторство і менторство, що є поширеними за кордоном. Ці форми навчання, на наш погляд, можуть забезпечити продуктивну освітню діяльність здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем і в наших умовах. При цьому ментор розглядається як порадник людини, що вчиться (у нашому випадку здобувача вищої освіти за другим (магістерським) рівнем), її наставник, адаптує зміст предметів з урахуванням індивідуальностей, допомагає виконанню завдань та подальшому адаптуванню у житті. Тьютор – це науковий керівник здобувача вищої освіти. Функції тьютора як правило виконують викладачі при підготовці здобувачів вищої освіти до виступів на конференціях, «круглих столах» й інших наукових заходах.

Останнім часом все більше уваги приділяється акмеології і акмеологічному підходу до вищої освіти. Акмеологія (від грец. акме – «пік, вершина, вищий ступінь чого-небудь, квітуча сила») – нова область наукового знання, комплекс наукових дисциплін, об'єктом вивчення яких є людина в динаміці її саморозвитку, самоудосконалення, самовизначення в різних життєвих сферах самореалізації. Взагалі предметом акмеології є творчий потенціал людини, закономірності і умови досягнення суб'єктом діяльності

(індивідом або об'єднанням індивідів) різних рівнів розкриття творчого потенціалу, вершин самореалізації, що є важливим для молодого фахівця [13].

Цікавим може бути використання в навчальному процесі бінарних лекцій. Бінарні лекції (лекція-діалог) передбачають виклад матеріалу у формі діалогу двох викладачів. Лекція удвох – цей різновид лекції є продовженням і розвитком проблемного викладу матеріалу в діалозі двох викладачів. Тут моделюються реальні ситуації обговорення теоретичних і практичних питань двома фахівцями. Наприклад, представниками двох різних наукових шкіл, теоретиком і практиком, прихильником і супротивником того або іншого напрямку рішення і т.д.

Наявність двох джерел примушує порівнювати різні точки зору, робити вибір, приєднуватися до тієї або іншої з них, виробляти свою. При цьому виробляється наочне уявлення про культуру дискусії, способи ведення діалогу, сумісного пошуку і ухвалення рішень; виявляється професіоналізм педагога, розкриваючи яскравіше і глибше його особу. При цьому сучасні вчені повинні передавати здобувачів вищої освіти не тільки свої інтелектуальні досягнення, а й застосовувати інтерактивні засоби для покращення викладання матеріалу, тим самим сприяти розвитку потенціалу особистості кожного індивідуума.

Поступальний розвиток педагогіки відкриває великі можливості в пошуку нових засобів, форм і методів навчання і виховання. У педагогіці постійно з'являються нові підходи і погляди на організацію процесу навчання і виховання. Ця наука, реагуючи на всі зміни соціальних умов і вимог, створює все нові і нові підходи і форми.

Для обґрунтування чинників впливу на розвиток потенціалу особистості здобувачів вищої освіти вважаємо за доцільне використати дискретну математичну модель [14, с. 323]. Для нашого випадку вона приймає наступний вигляд:

$$\sum_{1}^{n} (X + Y)_i = U \quad (1)$$

де n – кількість чинників впливу;

$(X+Y)_i$ – компетенції викладача та засоби викладення матеріалу відповідно;

U – потенціал особистості.

Тоді $M=M(U)$ – множина можливих варіантів потенціалу особистості здобувачів вищої освіти та його застосування. При визначенні реалістичних варіантів (одного або множини) необхідно

мати на увазі, що для кожної комбінації різноманітного ступеня професіоналізму існують переваги серед різноманітних можливих результатів варіантів. Проте тільки деякі з них будуть ефективні в певний проміжок часу.

Висновки. Сучасне суспільство висуває постійно зростаючі вимоги щодо рівня підготовки компетентного фахівця в усіх галузях. Особливо це стосується фахівців, що здобули освіту за другим (магістерським) рівнем і при виконання професійних обов'язків повинні вирішувати складні та різноспрямовані завдання. Це обумовлює необхідність перманентної оптимізації методики викладання здобувачам вищої освіти за другим (магістерським) рівнем засобами сучасних технологій.

За проведеними дослідженнями визначено математичну модель чинників впливу на розвиток потенціалу особистості здобувачів вищої освіти.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямі пов'язані із побудовою системи параметрів знань та їх зв'язків із метою цілісного підходу до формування фахових компетентностей випускників вищих навчальних закладів.

Література:

1. Сисоліна Н.П. Шляхи формування якісного навчання у вищій школі. *Інноваційний розвиток вищої школи України. Збірник доповідей Всеукраїнської заочної науково-практичної Інтернет-конференції* (21 травня 2014 р.) КНТУ. Кіровоград: Видавець Лисенко В.Ф., 2014. С.69-70.
2. Бондаренко Т. Вимоги до освітнього процесу з огляду на здобутки цифрової педагогіки. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2021. Вип. 25(1). С. 42-49. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2021_25\(1\)_7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2021_25(1)_7) (дата звернення: 17.06.2022).
3. Биков Ю. В. Цифрове навчальне середовище: нові технології та вимоги до здобувачів знань. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2020. Вип. 55. С. 11-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mitimpt_2020_55_4 (дата звернення: 29.06.2022).
4. Дем'яненко В. Механізми використання освітніх платформ з елементами штучного інтелекту для формування інформаційно-дослідницької компетентності. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2020. № 4. С. 93-100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipuss_2020_4_11 (дата звернення: 28.06.2022).
5. Sankar, J. P., Kalaichelvi, R., Elumalai, K. V., & Alqahtani, M. S. M. (2022). Effective blended learning in higher education during COVID-19. *Information Technologies and Learning Tools*, 88(2), 214–228. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4438> (дата звернення: 13.06.2022)
6. Остапенко Т. М. Методика викладання як головна ланка дидактики і навчальний предмет. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія*. 2018. 2. С. 246–251. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduer_2018_2_38 (дата звернення: 13.06.2022)

7. Kononenko L., Kononenko S., Mytsenko V. Formation of Professional Knowledge among Graduates of Higher Educational Institutions in the Conditions of Knowledge-Based Economy: Integrative Approach. *Центральноукраїнський науковий вісник . Економічні науки*. 2019. Вип. 3. С. 125-130. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2019_3_14 (дата звернення: 13.06.2022)

8. Солсо Р. Конгнитивная психология: Пер. с англ. М.: Тривола, 1996. 600с.

9. Бусарева Т. Г. Специфічні риси формування світового ринку знань. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2019. Вип. 34. С. 7-12. URL: Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2019_34_3(дата звернення: 29.06.2022).

10. Кононенко С. О., Кононенко Л. В., & Манойленко Н. В. (2021). Методика формування інформаційно - дослідницьких компетентностей у здобувачів вищої освіти засобами цифрових технологій. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (198), 125-128. URL: <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1033> (дата звернення: 17.06.2022).

11. Марченко К.М., Оришака О.В. Інформаційно-психологічна безпека людини в інформаційному суспільстві. *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції "Інформаційна безпека та інформаційні технології": тези доповідей*, 2 – 3 квітня 2020 р. Кропивницький: ЦНТУ, 2020. С.15 URL: <http://kbpz.kntu.kr.ua/wp-content/uploads/2020/04/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A-%D0%A2%D0%95%D0%97-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84-2-3-%D0%BA%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8F.pdf#page=15> (дата звернення: 17.06.2022).

12. Сисолін П.В., Сисоліна І.П. Конструкторські та методичні підходи по підвищенню якості висіву: Монографія. Кіровоград: КОД, 2012. 152с.

13. Сисоліна І.П. Шляхи покращення методики викладання для інженерів-механіків. *Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія: Технічні науки*. Редколегія: Калетник Г.М. (головний редактор) та ін. Вінниця: ВНАУ, 2013. Вип. 12(75). С. 194-200.

14. Робертс Ф.С. Дискретные математические модели с приложениями к социальным, биологическим и экологическим задачам. Пер. с англ. А.М. Раппопорта, С.И. Травкина. Под ред. А.И. Теймана. М.: Наука, 1986. 496с.

References:

1. Sysolina N.P. (2014) Shliakhy formuvannia yakisnoho navchannia u vyshchii shkoli. Innovatsiyni rozvytok vyshchoi shkoly Ukrainy [Ways of forming high-quality education in higher school]. *Zbirnyk dopovidei Vseukrainskoi zaochnoi naukovo-praktychnoi Internet-konferentsii (21 travnia 2014 r.), KNTU - Innovation development of higher school of Ukraine. Collection of reports of the All-Ukrainian correspondence Scientific and practical Internet-Conference (May 21, 2014), CNTU. 2014, 69-70. [in Ukrainian].*

2. Bondarenko T. (2021). Vymohy do osvithnoho protsesu z ohliadu na zdobutky tsyfrovoy pedahohiky [Requirements to educational process considering achievements of digital pedagogy.]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi-Theoretical and methodical problems of education of children and pupils of youth*, 25(1), 42-49. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2021_25\(1\)_7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tmpvd_2021_25(1)_7) [in Ukrainian].

3. Bykov Yu. V. (2020). Tsyfrove navchalne seredovyshe: novi tekhnolohii ta vymohy do zdobuvachiv znan [Digital learning environment: new technologies and requirements for knowledge seekers]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy - Modern information technologies and innovative teaching methods in training: methodology, theory, experience, problems.* 55. 11-22. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/mitimpt_2020_55_4 [in Ukrainian].

4. Demianenko V. (2020). Mekhanizmy vykorystannia osvitnikh platform z elementamy shtuchnoho intelektu dlia formuvannia informatsiino-doslidnytskoi kompetentnosti [Mechanisms of using educational platforms with elements of artificial intelligence for the formation of information and research competence]. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnyimi systemamy - Theory and practice of social systems management.* 4. Pp. 93-100. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipuss_2020_4_11 [in Ukrainian].

5. Sankar, J. P., Kalaichelvi, R., Elumalai, K. V., & Alqahtani, M. S. M. (2022). Effective blended learning in higher education during COVID-19. *Information Technologies and Learning Tools*, 88(2), 214–228. Retrieved from <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4438> [in English].

6. Ostapenko T. M. (2018) Metodyka vykladannia yak holovna lanka dydaktyky i navchalnyi predmet [Methodology of teaching as the main link of didactics and educational subject]. *Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia. Serii : Pedagogika i psykholohiia.- Alfred Nobel University Newsletter. Series : Pedagogics and psychology.* 2. 246–251. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduep_2018_2_38 [in Ukrainian].

7. Kononenko L., Kononenko S., Mytsenko V. (2019) Formation of Professional Knowledge among Graduates of Higher Educational Institutions in the Conditions of Knowledge-Based Economy: Integrative Approach. *Central Ukrainian scientific newsletter . Economic sciences. - Tsentralnoukrainskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky.* 3. 125-130. - Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2019_3_14 [in English].

8. Solso R. (1996) Konhnytyvnaia psykholohiia [Congenital psychology]. *M.: Tryvola - M.: Trivola*, 600. [in Russian].

9. Busarieva T. H. (2019). Spetsyfichni rysy formuvannia svitovoho rynku znan [Specific features of the formation of the world knowledge market]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Ser. : Ekonomichni nauky* [Scientific Bulletin of Kherson State University. Ser. : Economic sciences]. Vol. 34. Pp. 7-12. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2019_34_3 [in Ukrainian].

10. Kononenko S. O., Kononenko L. V., & Manoilenko N. V. (2021). Metodyka formuvannia informatsiino - doslidnytskykh kompetentnostei u zdobuvachiv vysshoi osvity zasobamy tsyfrovyykh tekhnolohii [Methods of formation of informational - research competence in the students of higher education by means of digital technologies]. *Naukovi zapysky. Serii: Pedagogichni nauky - Scientific notes. Series: Pedagogical sciences*, (198), 125-128. Retrieved from <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1033> [in Ukrainian].

11. Marchenko K.M. & Oryshaka O.V. (2020). Informatsiino-psykholohichna bezpeka liudyny v informatsiinomu suspilstvi [Informational and psychological safety of a person in the information society]. *Materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Informatsiina bezpeka ta informatsiini tekhnolohii": tezy dopovidei, Kropyvnytskyi: TsNTU-Materials of the II International Scientific and practical Conference "Information Security and Information Technologies": Abstracts of reports,*

Kropyvnytskyi: Central Technical University, 15. Retrieved from <http://kbpz.kntu.kr.ua/wp-content/uploads/2020/04/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A-%D0%A2%D0%95%D0%97-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84-2-3-%D0%BA%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8F.pdf#page=15> [in Ukrainian].

12. Sysolin P.V., Sysolina I.P. (2012) *Konstruktorski ta metodychni pidkhody po pidvyshchenniu yakosti vysivu: Monohrafiia*. [Sisolina design and methodical approaches on improvement of quality of high-grade: Monograph]. *Kirovohrad: KOD - Kirovograd: CODE*, 152. [in Ukrainian].

13. Sysolina I.P. (2013) *Shliakhy pokrashchennia metodyky vykladannia dlia inzheneriv-mekhanikiv* [Ways of improvement of teaching methods for mechanical engineers]. *Zbirnyk naukovykh prats Vinnytskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Serii: Tekhnichni nauky.- Collection of scientific works of Vinnytsia national agrarian university. Series: Technical sciences*. 12 (75). 194-200. [in Ukrainian].

14. Roberts F.S. (1986) *Dyskretnye matematycheskye modely s prylozhenyamy k sotsyalnym, byolohycheskym y ekolohycheskym zadacham* [Discrete mathematical models with applications to social, biological and environmental problems]. *M.: Nauka - M.: Science*. 496. [in Russian].

Журнал

«Вісник науки та освіти»

*(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 2(2) 2022

Формат 60x90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2.

Видавець:

Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.

Підготовлено рекламним агентством
«GoToPrint» Адреса, Україна, Київська обл.,
м. Київ, вул. Льва Толстого, 63
e-mail: gotoprint@gmail.com